

**Pedagojik Formasyon Sertifika Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine
Başladıklarında Karşılaşabileceklerini Düşündükleri Sorunlar**

**Problems that Pedagogical Formation Certificate Program Students Think that They
will Encounter in Their Professional Lives**

Demet Sever
Anadolu Üniversitesi, Türkiye
dpala@anadolu.edu.tr

Bilge Çam Aktaş
Anadolu Üniversitesi, Türkiye
bilgec@anadolu.edu.tr

Senar Alkın Şahin
Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
senar35@gmail.com

Nihal Tunca
Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
tuncanihal@gmail.com

Özet

Türkiye’de alan öğretmeni ihtiyacını karşılamak için geçmişten günümüze pek çok farklı uygulamaya başvurulmuştur. 2010 yılından bu yana öğretmen yetiştiren Pedagojik Formasyon Sertifika Programı da bu uygulamalardan biridir. Alanyazında öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde hemen hemen hepsi görevde olan öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Buna karşılık, oldukça kısa bir program ile öğretmenlik mesleğine hazırlanan pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmen olduklarında yaşayacakları sorunlara ilişkin farkındalıklarını belirlemeye yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Oysa öğretmen adaylarının hizmetöncesi eğitimlerinde bu sorunlara ilişkin farkındalık kazanmaları yaşanabilecek sorunların engellenmesi ya da daha kolay çözülebilmesi anlamında önemlidir. Bu bağlamda, araştırmada pedagojik formasyon programı öğrencilerinin mesleki yaşamlarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunları belirlemek ve bu sorunların çözümüne ilişkin olarak pedagojik formasyon programında aldıkları eğitimin katkısını sorgulamak amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri 2014-2015 öğretim yılı güz döneminde Anadolu Üniversitesi Pedagojik Formasyon Programı’nda öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 12 öğrenci ile gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin betimsel analizi sonucunda öğretmen adaylarının sınıf yönetimini sağlayamama, öğrenciler ile etkili iletişim kuramama, öğretim materyali yetersizliği ve meslektaşları ile işbirliği eksikliği gibi sorunlarla karşılaşılabileceklerini düşündükleri belirlenmiştir. Bunlara ek olarak, göreve başlanılan yerdeki yaşam biçimi farklılığının ve okul yönetimiyle farklılaşan siyasi görüşün de sorunlara yol açabileceği belirtilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu programın özellikle uzaktan öğretim boyutunun etkisiz kaldığını belirterek sorunların çözümü noktasında programın katkısının olmayacağını eklemiştir.

Anahtar sözcükler: *Pedagojik formasyon sertifika programı, sorunlar, öğretmen adayı*

Abstract

From past to present in Turkey too many different applications have been used in order to meet the need of branch teacher. Pedagogical Formation Certificate Program is one of these applications used since 2010. When education research literature examined it can be seen that almost all of the studies were carried out with employed teachers. In contrast, there is any research to determine their awareness about problems in their professional lives with pedagogical formation program students who are prepared to be a teacher with very short program. However, gaining awareness about problems in professional life while a student is important to prevent potential problems or makes easier to solve them. In this context, this study aims to identify the problems that pedagogical formation program students will encounter with their professional lives and to question the contribution of the training they receive in the pedagogical program to the solution of these problems. Data of the study were collected in 2014-2015 Academic Year Fall Term with 12 volunteer Anadolu University Pedagogical Formation Program students through semi-structured interviews. As a result of descriptive analysis of the data students thought that they could have problem to provide classroom management and communicate with students effectively. In addition, lack of instructional materials and cooperation through colleagues, also differences of life style where they start to work and different political views among school management and teachers could cause problems. The majority of the students said that program does not have enough contribution at the point of solving these problems as expected especially because of the ineffective distance education part of it.

Keywords: *Pedagogical formation certificate program, problems, teacher candidate*

Giriş

Eğitimin temel amaçlarından birisi yeni nesli topluma yararlı bireyler olarak yetiştirmektir. Bireylerin bu amaç doğrultusunda yetiştirilmesinde başta aile olmak üzere, ekonomik ve sosyal, siyasal ve kültürel birçok kurum etkilidir. Ancak bireylerin yetiştirilmesindeki temel sorumluluk okullara ve bu okullarda görev yapmakta olan öğretmenlere düşmektedir (Küçükahmet, 1999).

Öğretmen; eğitim politikalarını uygulayan, bu politikalara yön veren, eğitim alanında yapılan çalışmalardan etkilenen ve bu çalışmaları etkileyen bireydir (Sünbül, 2003). Öğretmenlik ise eğitim alanı ile ilgili sosyal, kültürel, bilimsel boyutlara sahip; alandaki ilgili özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan, akademik çalışma ve mesleki formasyon gerektiren profesyonel bir uğraş alanıdır (Erden, 2005; Öztürk, 2010). 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nın 43. Maddesinde de öğretmenlik, “*devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği*” olarak tanımlanmıştır. Yine aynı yasa kapsamında öğretmenlik mesleğine hazırlığın “*genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon*”

gerektirdiği ve “*tüm öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması*” esas olarak kabul edilmiştir.

Öğretmenliğin özel bir ihtisas alanı olarak kabul edilmesi, öğretmenlerin yetiştirilmesinde özel düzenlemelere gidilmesini gerektirmiştir. Bu gerekçeyle Türkiye’de geçmişten bugüne çok tartışılan ve sürekli değişiklik gösteren modeller ile öğretmen yetiştirilmeye çalışılmıştır. 1923 – 1982 yılları arasında, ortaokullar ve liseler için alan öğretmenleri Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulları tarafından yetiştirilmiştir. 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası gereğince öğretmen yetiştiren kurumlar üniversitelere bağlanmış ve alan öğretmenlerinin eğitimini 1982 yılından itibaren eğitim fakülteleri üstlenmiştir (Sağlam, 2007).

1982 – 1997 yılları arasında ortaöğretim alan öğretmenlerinin eğitimi, eğitim fakültelerinde dört yıllık Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya ve Felsefe Grubu Öğretmenliği programlarında verilmiştir (Sağlam, 2007).

1997 – 1998 öğretim yılından itibaren ise eğitim fakültelerinin öğretmen eğitimi programları yeniden düzenlenmiştir. Bu yapılanmayla birlikte ortaöğretim alan öğretmenliği için tezsiz yüksek lisans programları uygulamaya konulmuştur. Bu programlar eğitim fakültesi öğrencileri için 3,5 + 1,5 yıl, fen edebiyat fakültesi mezunları için 4 +1,5 yıl olmak üzere iki şekilde yürütülmüştür (YÖK, 1998). Eğitim Fakültesi öğrencileri için öğretim süresinin 3,5 yılı alan bilgisi öğrenimine, 1,5 yılı da öğretmenlik meslek bilgisi öğrenimine ayrılmıştır. Bu programda alan bilgisi derslerinin çoğunluğu Fen Edebiyat fakülteleri tarafından, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ise eğitim fakülteleri tarafından sunulmuştur. Fen Edebiyat mezunları için ise; çeşitli üniversitelerin eğitim bilimleri bölümleri, fen bilimleri ve sosyal bilimler enstitüleri veya eğitim bilimleri enstitüleri tarafından yürütülen programlarda eğitim fakültelerinde lisans düzeyinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yer verilmiştir (Kavcar, 2002; Okçabol ve diğerleri, 2003; Sağlam, 2007, Bilir, 2011).

Ortaöğretim Tezsiz Yüksek Lisans Programı 28.01.2010 tarihinde YÖK tarafından alınan bir karar ile kaldırılmış yerine Pedagojik Formasyon Sertifika Programı uygulaması getirilmiştir. Bu programa fakülte ya da bölüm ayrımı yapılmaksızın başvuru şartlarını taşıyan henüz lisans öğrenime devam eden öğrenciler ile lisans mezuniyeti olan adaylar başvurabilmektedir. Program en az iki yarıyıl sürmektedir ve bu programda Eğitim Bilimine Giriş, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Psikolojisi, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı ve Öğretmenlik Uygulaması gibi zorunlu derslere ek olarak iki adet de seçmeli ders sunulmaktadır. 25 kredilik dersi

başarıyla tamamlayan öğrenciler sertifika belgesi olarak öğretmenlik mesleğine atanmak için hak kazanmaktadırlar (YÖK, 2015). Pedagojik formasyon programında sunulan dersler ile öğrencilerin öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri kazanmış olmaları ve mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunları etkin bir biçimde çözebilmeleri beklenmektedir. Öğrencilerin katıldıkları öğretmenlik uygulaması dersiyle de öğretmenlik mesleğine alışmaları ve mesleğe ilişkin farkındalık ve deneyim kazanmaları beklenmektedir.

Hizmetöncesi eğitimlerinde her ne kadar öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine teorik olarak hazırlanmış olsalar da atandıkları eğitim kurumlarında farklı sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin mesleğe başladıklarında sınıfı etkin bir şekilde yönetme ve etkili öğretim yapma, yöneticiler, denetleyiciler ve meslektaşlarla iletişim kurma ve onlardan destek alma, okula ve çevreye uyum sağlama, okulun ve sınıfın fiziksel donanımının yetersiz olması, dersler için gerekli araç – gereçleri temin etme, sosyal olanakların sınırlı olması, öğretmen üzerindeki veli ve toplum baskısı, öğretmenin çaba ve gayretlerinin veli ve toplum tarafından yeterince takdir edilmemesi, öğretmenlik mesleğinin toplum içindeki saygınlığı, düşük ücret gibi bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir (Tekişik, 1986; Elinor, 1990; Stern, 1994; Shann, 1998; Korkmaz, 1999; Weiss, 1999; Kuzey, 2002; Yalın, 2002; Yapıcı ve Yapıcı, 2003; Korkmaz, Saban ve Akbaşlı, 2004; Okçabol, 2004; Gedikoğlu, 2005; Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005; Yılmaz, 2005; Ocağ, Gündüz, Özdemir ve Kaya, 2005; Sağlam ve Çiçek Sağlam, 2005; Boyraz, 2007; Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007; Akyüz, 2008; Aydın, 2009; Dağdeviren, 2009; Yazıcı, 2009; Özpınar ve Sarpkaya, 2010; Bunchanan, 2010; Skaalvik ve Skaalvik, 2011; Demir ve Arı, 2013). Alanyazında yer alan bu çalışmaların tümü görevde olan öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Buna karşılık eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenim süreçleri ile karşılaştırıldığında oldukça kısa bir program ile öğretmenlik mesleğine hazırlanan pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmen olduklarında yaşayacakları sorunlara ilişkin farkındalıklarını belirlemeye yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Pedagojik formasyon programına devam eden öğretmen adayları ile gerçekleştirilen çalışmaların öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, motivasyon ve formasyon programına yönelik algılar üzerine yoğunlaştığı söylenebilir (Eraslan, Çakıcı, 2011; Kartal ve Afacan, 2012; Özkan, 2012; Dündar ve Karaca, 2013; Polat, 2013; Uslu, 2013; Altınkurt, Yılmaz ve Erol, 2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve programa yönelik algıları önemli olduğu kadar öğretmenlik mesleğine ve etkili öğreticilik özelliklerine ilişkin farkındalık kazanmaları da gereklidir. Alanda yeterli bilgiye sahip olmak etkili öğretici olmak için yeterli değildir. Etkili öğretmenin sahip olduğu bilgiyi

farklılaşan öğrenci özelliklerine göre etkili biçimde aktarma, öğretme-öğrenme sürecini etkili biçimde yönetme, süreçte öğrencilerle etkili iletişim kurma, yeniliklere açık olma, sorgulama, problem çözme ve kendini sürekli geliştirme ve davranışlarıyla öğrencilerine model olma gibi kişisel ve mesleki özelliklere sahip olması beklenmektedir (Şahin, 2011; Şen ve Erişen, 2002). Bu araştırmada pedagojik formasyon programı öğrencilerinin de öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği özelliklerin farkında olarak mesleki yaşamlarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunları belirlemek ve bu sorunların çözümüne ilişkin olarak pedagojik formasyon programında aldıkları eğitimin katkısını sorgulamak amaçlanmıştır. Bu araştırmanın bulgularının öğretmen yetiştiren kurumlara ve öğretmen yetiştirme konusunda politika belirleyicilere alan öğretmeni yetiştirme konusunda bilgi sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan ve soyut bir ilke ya da düşüncenin gerçek yaşamdaki yansımaları ortaya koyan durum çalışması desenindedir (Cohen, Manion ve Morrison, 2007; Robson, 2002; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu: Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken kolay ulaşılabilir durum örnekleme yapılmıştır. Bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durum ya da örnekleme seçmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmada da Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2014-2015 Öğretim Yılı Güz Döneminde Pedagojik Formasyon Programı kapsamında araştırmacıların sınıflarında öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 12 öğrenci belirlenmiştir. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin cinsiyet, öğretmenlik deneyimi ve mezun oldukları bölüme ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede paylaşılmıştır.

Çizelge 1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	s
Kız	8
Erkek	4
Öğretmenlik deneyimi	
Var	7
Yok	5
Bölüm	
Türk Dili ve Edebiyatı	7
İşletme	2
Felsefe	1
Matematik	1
Tarih	1

Çizelge 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin 8’i kız, 4’ü erkektir. 7’sinin öğretmenlik deneyimi bulunurken, 5’i daha önce öğretmenlik yapmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin 7’si Türk Dili ve Edebiyatı bölümü mezunuyken, 2’si İşletme ve diğerleri Felsefe, Matematik ve Tarih bölümü mezunudur.

Veri Toplama Süreci: Araştırmanın verileri, görüşme sürecinden önce hazırlanmış sorular doğrultusunda gerçekleştirilen, ancak yapılandırılmış görüşmeden farklı olarak araştırmacının görüşme sürecine gerekli gördüğünde açıklamalar ya da görüşme sorularına eklemeler ve çıkarmalar yaparak etki edebildiği yarı-yapılandırılmış görüşmeler ile toplanmıştır (Fontana ve Prokos, 2007; Robson, 2002; Wengraf, 2006). Görüşmeler öğrenciler ve araştırmacının birlikte kararlaştırdığı tarihte ve zamanda (21.10.2014-24.10.2014 tarihleri arasında) araştırmacıların ofislerinde bireysel olarak gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin izniyle ses kayıt aracı kullanılarak yapılan görüşmelerin süreleri 15-45 dakika arasında değişmektedir. Görüşmeleri araştırmayı yürüten araştırmacılardan benzer yeterliklere sahip iki araştırmacı gerçekleştirmiştir. Görüşme sürecinde öğretmen adaylarına yöneltilen sorular aşağıdaki gibidir:

- Öğretmenlik meslek bilgisi ile ilgili ne tür sorunlar yaşayabileceğinizi düşünüyorsunuz?
- Öğretmen-öğrenci ilişkileri ile ilgili ne tür sorunlar yaşayabileceğinizi düşünüyorsunuz?
- Sosyo-kültürel boyutta ne tür sorunlar yaşayabileceğinizi düşünüyorsunuz?
- Okulunuzun fiziki durumu ile ilgili ne tür sorunlar yaşayabileceğinizi düşünüyorsunuz?
- Çalışma ortamınızda kişilerarası iletişim ile ilgili ne tür sorunlar (meslektaşlarla yaşayabileceğinizi düşünüyorsunuz?
- Aldığınız formasyon eğitiminin belirttiğiniz sorunların çözümüne yönelik katkısı ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?

Verilerin Analiz Süreci: Verilerinin analizinde NVivo9.0. Nitel Veri Analizi Paket Programı kullanılarak betimsel analiz yapılmıştır. Betimsel analiz sürecinde daha önceden belirlenen temalara göre elde edilen verilerin analizi yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmada da öncelikle veriler yazıya geçirilmiş, ardından iki araştırmacı birbirlerinden bağımsız olarak, görüşme sorularının ışığında belirlenen temalara göre kodlamalar yapmışlardır. Araştırmacılar verilere yönelik temaları ve alt temaları oluşturduktan sonra bir araya gelmişler ve bulguları üzerinde Görüş Birliği/(Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)*100 formülünü kullanarak %73 oranında görüş birliğine varmışlardır. Bu oran araştırma için güvenilir kabul edilmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Son olarak, veriler, yapılan kodlamalar,

görüş birliğine varılan temalar ve alt temalara göre düzenlenerek frekans hesaplaması yapılmıştır.

Bulgular

Pedagojik formasyon programı öğrencileri ile yarı-yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgular, veri toplama sürecinde yöneltilen soru sıralaması göz önüne alınarak, ana tema ve alt temaları ile birlikte frekanslarını gösteren çizelgelerde sunulmuştur. Bununla birlikte, frekansı en yüksek olan alt tema ya da temalara ilişkin doğrudan alıntılar da paylaşılmıştır.

Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin mesleğe başladıklarında “öğretmenlik meslek bilgisi” alanında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunlara ilişkin belirttikleri görüşlerden elde edilen bulgular Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2. Öğretmenlik Meslek Bilgisi ile İlgili Sorunlar

	f
Sınıf yönetimini sağlayamama	6
Mesleki becerileri kullanamama	2
Güdüleyememe	1
Bildiklerini aktaramama	1
Mesleki deneyimsizlik	1

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, pedagojik formasyon programı öğrencileri öğretmenlik meslek bilgisi alanında sınıf yönetimini sağlayamama, mesleki becerileri kullanamama, güdüleyememe, bildiklerini aktaramama ve mesleki deneyimsizlik gibi sorunlarla karşılaşılabileceklerini belirtmişlerdir. Sınıf yönetiminin bir sorun olarak karşısına çıkabileceğini düşünen öğrencilerin görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılar şöyledir: [G10- “Öğretmenlerimizin hepsi şey diyordu, sınıfta belli bir otoriteyi sağlamanız lazım bu yüzden çok ciddi durmanız gerek diyordu. Bu ciddiyeti ben daha çok öğrencilerimle arkadaş olma taraftarı olduğumdan dolayı biraz sağlayamayacakmışım gibi geliyor.”], [G5-“Öğrencilere ilk başta kendini yumuşak tanıttığımız zaman suiistimal edebiliyorlar. İlk başta biraz sert duruş gerektiriyor, ben öyle düşünüyorum.”]

Öğrencilerin “öğretmen-öğrenci ilişkileri” açısından karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunlara ilişkin bulgular Çizelge 3’te sunulmuştur.

Çizelge 3. Öğretmen-Öğrenci İlişkisi ile ilgili Sorunlar

	f
İletişim	8
Otorite sağlama	4
Ailelerin beklentilerini karşılama	1
Öğrencilerin beklentilerini karşılama	1
Öğrencilerin bilişsel hazırbulunuşluk eksikliği	1

Çizelge 3'te görüldüğü gibi, pedagojik formasyon programı öğrencileri çoğunlukla öğrencileri ile ilişkileri kapsamında iletişim sorunu yaşayabileceklerini düşünmektedirler. Bu görüşü paylaşan öğrencilerin ifadelerinden örnekler şöyledir: [G1-“*Ben derse girdiğim zaman çocuklarla diyalogu nasıl kuracağım konusunda korkular yaşıyorum. O bilgileri verirken onlara nasıl davranmam gerektiği konusunda.*”], [G6-“*Çocuklara mesela geleceğe yönelik herhangi bir uyarılarda bulunma durumunda olsun hani bunlarda sıkıntı yaşayabiliriz. Çünkü ortaöğretim düzeyindeki çocuklar genellikle ergen düzeyinde oldukları için hani onlara biraz belli bir şeye almak zor oluyor, düzene.*”]

Çizelge 4'te öğrencilerin mesleğe başladıklarında karşılaşılabilecekleri “sosyo-kültürel sorunlar” a yönelik görüşlerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Çizelge 4. Sosyo-kültürel Sorunlar

	f
Yaşam biçimi farklılığı	4
Dil sorunu	4
Aile ile iletişim	3
Kültürel değerlerin farklılığı	3
Siyasi görüş farklılığı	1
Can güvenliği korkusu	1

Çizelge 4'te sunulduğu gibi, öğrenciler mesleğe başladıkları yerdeki yaşam biçim farklılığının, kullanılan farklı bir dilin, aile ile iletişimin, kültürel değerlerin farklılığının, siyasi görüş farklılığının ve can güvenliğinin olmamasının sorun olarak karşılıklarına çıkabileceğini düşünmektedirler. Yaşam biçimi farklılığının ve kullanılan dilin sorun olabileceğini düşünen öğrencilerin görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılar sırasıyla şöyledir: [G7-“*Yaşam şartı oranın, gelişmişlik düzeyi, hani belki çok sıkıntı çekmem ama hiç bir yaşantısı olamayan hani mesela uzak Türkiye’imizde hani Anadolu’nun ücra bir köşelerine gittiğin zaman bir şey görmediğin zaman onlar biraz farklılık yani bu tür sorunlar olabilir.*”], [G10-“*Bir arkadaşım atanıp gitti; Ağrı’ya atandı. Kültür farklılığı çok fazla olduğu için kızın kendisi Kürtçe*

öğrenmeye başladı anlayabilmek için. Hani bundan açıkçası ben de korkuyorum, aynı şey benim de başıma gelir mi diye.”]

Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin “fiziki sorunlar” a ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular Çizelge 5’te verilmiştir.

Çizelge 5. Fiziki Sorunlar

	f
Öğretim materyali yetersizliği	9
Kalabalık sınıflar	1
Teknolojik yetersizlikler	1

Çizelge 5’te belirtildiği gibi, öğrenciler fiziki sorunlar kapsamında en çok öğretim materyali yetersizliği sorunu ile karşılaşacaklarını belirtmişlerdir. Öğretim materyali yetersizliği sorunu ile ilgili öğrencilerin görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılar şöyledir: [G8-“... *Materyaller olmadıkça dersi etkili anlatmazsın. Öğrencilerin dikkatini kendinde toplayamazsın. Ne biliyim hani güdüleyemezsin öğrencileri. Her öğrencinin farklı anlama şekli vardır. Bir öğrenci görsel algılar bir öğrenci işitsel yani hepsine hitap edemezsen, hepsi için verimli bir ders olmaz. Bu yüzden okulun imkânları önemlidir yani.*”], [G9-“*Felsefe dersinde materyal kullanımı çok olmadığı için ciddi bir problem değil. Ama okulların fiziki şartları, materyaller eğitimde birinci derecede önemlidir.*”]

Öğrencilerin mesleğe başladıklarında “çalışma ortamındaki kişilerarası ilişkiler” ile ilgili ne gibi sorunlar yaşayabileceklerine ilişkin elde edilen bulgular Çizelge 6’da sunulmuştur.

Çizelge 6. Çalışma Ortamındaki Kişilerarası İlişkiler ile ilgili Sorunlar

	f
Meslektaşlarla yaşanan sorunlar	
İşbirliği eksikliği	3
Önyargılar	1
Siyasi görüş farklılıkları	1
Stajyer öğretmenlere ek görevler verilmesi	1
Okul yönetimi ile yaşanan sorunlar	
Siyasi görüş farklılıkları	3
Mevzuatın uygulanışı	1

Çizelge 6’da görüldüğü gibi, öğrencilerin çalışma ortamındaki kişilerarası ilişkiler ile ilgili karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunlara “meslektaşlarla yaşanan sorunlar” ve “okul yönetimi ile yaşanan sorunlar” olmak üzere iki ana tema altında toplanmıştır. “Meslektaşlarla

yaşanan sorunlar” kapsamında işbirliği eksikliği, öğretmenlerin birbirlerine karşı olan önyargıları, siyasi görüş farklılıkları ve stajyer öğretmenlere ek görevlerin verilmesi alt temaları belirlenmiştir. “Okul yönetimi ile yaşanan sorunlar”a ilişkin ise siyasi görüş farklılığı ve mevzuatın uygulanışına yönelik sorunlar yaşanabileceği söylenmiştir. “İşbirliği eksikliği” ve “siyasi görüş farklılıkları” alt temalarına ilişkin öğrencilerin ifadelerinden örnekler sırasıyla şöyledir: [G6-“*Mesela kendi zümremizi dahi örnek alırsanız sıkıntı olabilir. Mesela okulda herhangi bir sınıfta bir materyal hazırlanıyor, siz hazırlıyorsunuz. Hani sizinki yetersiz geldiği zaman bu materyal yetersiz denilebiliyor, mesela bir müdür tarafından ya da müfettiş tarafından. İşte şu materyaliniz niye yok diye. İşte ben yaptım bunu da diğer hoca yapacaktı ama olmadı. İşbirliği olmadığından sıkıntı çıkıyor.*”], [G2-“*yani benim o ev arkadaşım hiçbir müdürüyle anlaşamadı. Bu siyasi şeylerle alakalıydı birazda. Çok ciddi baskı yapıyorlardı müdürler öğretmenlere. Yalnız sadece benim arkadaşım değil diğer okuldaki diğer öğretmenlere de bi baskı vardı...*”]

Son olarak, pedagojik formasyon programı öğrencilerine aldıkları eğitimin karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunların çözümüne yönelik katkısı olup olmayacağı sorusu yöneltilmiştir. Çizelge 7’de öğrencilerin bu soruya ilişkin yanıtlarından elde edilen temalara yer verilmiştir.

Çizelge 7. Pedagojik Formasyon Eğitiminin Sorunların Çözümüne Yönelik Katkısı

	f
Katkısı yok	
Uzaktan eğitim boyutunun olması	8
Uygulamaya dönük bilgilerin öğretilmemesi	2
Öğretim programının yetersiz olması	2
Eğitimin kısa sürede verilmesi	1
Çoğunluğun öğretmen olarak çalışması	1
Katkısı var	
Öğretim becerilerinin kazanılması	4
Öğrenci ile iletişim	2
Problem çözme becerisi kazanma	2

Çizelge 7’de sunulduğu gibi, öğrencilerin çoğunluğu sürdürülen pedagojik formasyon programının mesleğe başladıklarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunların çözümüne yönelik katkı sağlayacağı görüşünde değillerdir. Özellikle bir öğretim yılını kapsayan programın bir döneminin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin derslerin etkili biçimde öğrenilmesini olumsuz yönde etkilediği görüşü çoğunluk tarafından paylaşılmaktadır. Öte yandan, programın öğretim becerilerinin edinilmesi, öğrenciler ile sağlıklı iletişimin kurulması

ve problem çözme becerisinin edinilmesi boyutlarında katkı sağlayacağını düşünen öğrenciler de bulunmaktadır. Uzaktan eğitim boyutunun programın işlevselliğini olumsuz yönde etkilediği görüşünde olan öğrencilerin ifadelerinden yapılan doğrudan alıntılar şöyledir: [G5-“*Örgün olsaydı daha iyi olurdu bence. Kıyasladığım zaman kitaptan normal bir şekilde okuyorsunuz ama bu ne kadar etkili oluyor. Karşımdaki öğretmen daha detaylı gündelik yaşamdan örnekler verdiği zaman daha bizim için tecrübe oluyor.*”], [G6-“*Benim için her zaman kesinlikle çok daha önemli uzaktan eğitimle aldığım dersten çok daha önemli bana katkısı oldu. Ben kendim açıkçası derste dinlediğim bilgiler mesela kitaptan okuduğum bilgilerden çok daha iyi aklımda kalıyor...Çünkü direk yüz yüze aldığım için bana daha ii etkisi oluyor.*”]. Programın sorunların çözümüne katkı sağlayacağı görüşünde olan öğrencilerin görüşlerinden örnekler ise şöyledir: [G7-“*Sadece mesela bir fen edebiyat fakültesi mezunu olarak felsefe derslerine girseydim belki yetersizliklerim kesinlikle olacaktı. Ama pedagojik formasyon eğitimi aldığım için mesela bir öğretmenle veya bir öğrenciyle veya idareyle nasıl iletişim kuracağımı, mesela öğretim yöntemlerini veya bir öğrenciye bakışın nasıl olması gerekir. Sınıftaki mesela ders anlatımından tutun, öğrenciye karşı yaklaşımın ne olması gerektiği konusunda tabi ki de bana katkısı olduğunu düşünüyorum.*”]

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada pedagojik formasyon programı öğrencilerinin mesleki yaşamlarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunları belirlemek ve bu sorunların çözümüne ilişkin olarak pedagojik formasyon programında aldıkları eğitimin katkısını sorgulamak amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmen adayları öğretmenlik meslek bilgisine yönelik sorunlar, öğretmen – öğrenci ilişkisine yönelik sorunlar, sosyo – kültürel sorunlar, fiziki sorunlar ve çalışma ortamındaki kişilerarası ilişkiler ile ilgili sorunlar yaşayabileceklerini belirtmişlerdir.

Pedagojik formasyon programında öğrenim gören öğretmen adayları öğretmenliğe başladıklarında öğretmenlik meslek bilgisi alanında sınıf yönetimini sağlayamama, mesleki becerileri kullanamama, bildiklerini aktaramama, güdüleyememe ve mesleki deneyimsizlik gibi sorunlarla karşılaşılabileceklerini belirtmişlerdir. Dağlı (1998), Kuzey (2002), Özpınar (2008) ve Gökçe (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin öğretim yapma ve öğretim materyallerini belirlemede güçlük çektikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Duran, Sezgin ve Çoban da (2011) aday sınıf öğretmenleri ile yaptıkları araştırmada öğretmenlerin sınıf içi öğrenme-öğretme süreçlerinin yönetimi konusunda sorun

yaşadıklarını, bu sorunun kaynağı olarak da yetersiz öğretmenlik meslek bilgisine sahip olmalarını gördüklerini belirlemiştir. Karacaoğlu ve Acar (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise öğretmenler yeni programları uygularken etkinlik düzenleme, uygun strateji, yöntem – teknik kullanımı ve değerlendirme boyutlarında sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Alanyazında gerçekleştirilen çalışmalar ile bu araştırmada ulaşılan sonuçların benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu doğrultuda henüz öğretmenliğe başlamamış olan pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine başladıklarında öğretmenlik meslek bilgisi alanında yaşayabilecekleri sorunlara ilişkin farkındalıklarının olduğu söylenebilir.

Öğretmen-öğrenci ilişkisi ile ilgili sorunlar kapsamında araştırmanın katılımcıları iletişim, otorite sağlama, ailelerin beklentilerini karşılama ve öğrencilerin hazırbulunuşluk eksikliği gibi sorunlar yaşayabileceklerini öngörmüşlerdir. Duran, Sezgin ve Çoban (2011) yeni göreve başlayan öğretmenlerin öğrencileri okula ve derse motive etmede ve öğrencilere danışmanlık ve rehberlik yapmada sorunlar yaşadıkları bulgusuna ulaşmıştır. Geçer ve Özel (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da öğretmenlerin öğrenme seviyelerindeki farklılıklar nedeniyle bazı etkinlikleri gerçekleştirmede zorlandıkları belirlenmiştir. Gökçe'nin (2013) araştırmasında ise öğrencilerle olumlu iletişim kurmada yeni göreve başlayan öğretmenlerin sorun yaşamadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Sosyo-kültürel sorunlar bağlamında pedagojik formasyon programına devam eden öğretmen adayları mesleğe başladıkları yerdeki yaşam biçimi farklılığının, kullanılan farklı bir dilin, aile ile iletişimin, kültürel değerlerin farklılığının, siyasi görüş farklılığının ve can güvenliğinin olmamasının sorun olarak karşılıklarına çıkabileceğini düşünmektedirler. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının birçoğu Türkiye'de gerçekleştirilen öğretmen atamalarının öncelikli olarak doğu illerine yönelik olduğunu ifade etmektedirler. Özellikle farklı bir dil kullanımı nedeniyle ailelerle iletişim ve kültürel farklılıklar konusunda sorun yaşayabileceklerini belirttikleri söylenebilir. Yine araştırmaya katılan öğretmen adaylarının birçoğu şehir merkezlerinde yaşamını sürdürmekte ve ilk atamalarda ilçelere ya da köylere atanacaklarını varsayarak yaşam biçimi farklılıkları ile yüzleşmekten (sobalı evler, tiyatro-sinema gibi kültürel etkinliklerin yoksunluğu vb.) korkmaktadırlar. Duran, Sezgin ve Çoban (2011) da bu araştırmanın bulgularına paralel olarak aday öğretmenlerin atandıkları çevreye uyum konusunda daha çok barınma ve alıştığı şehir hayatından uzak olma konusunda sorun yaşadıklarını ayrıca teknolojiden ve teknolojik gelişmelerden uzak olma, sosyal faaliyetlerden (sportif ve sanatsal faaliyetler vb.) uzak kalma, aileden uzak olma, arkadaşlarından ve dostlarından uzak olma, yöre halkı ile iletişim kurma ve beslenme gibi konularda yaşanan

sorunlarının olduğunu belirlemişlerdir. Özpınar (2008) ve Atmaca (2004) de öğretmenlerin farklı dil kullanımı nedeniyle hem öğrencilerle hem de velilerle iletişim problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Pedagojik formasyon programına devam eden öğretmen adayları fiziki sorunlar kapsamında öğretim materyali yetersizliği, kalabalık sınıflar ve teknolojik yetersizlikler üzerinde durmuşlardır. Her okulun aynı fiziksel donanıma sahip olduğunu söylemek olanaklı değildir. Özellikle şehir merkezlerinde yer alan okullarda bazen velilerin de katkılarıyla son teknoloji araçlar kullanılabilirken ilçe ya da köylerde yer alan okullar maalesef bu destekten yoksun kalmaktadır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının öğretim materyali yetersizliği konusunda endişe duymalarının oldukça doğal olduğu söylenebilir. Nitekim Elinor (1990), Stern (1994) ve Fidan (2008) tarafından yapılan araştırmalarda da araç-gereç sorunu öğretmenlerin sıklıkla karşılaştıkları sorunlar olarak belirlenmiştir. Duran, Sezgin ve Çoban (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da öğretmenlerin ders araç gereçlerinin ve öğretim materyallerinin kullanımı ile ilgili sorunlar yaşadıklarını ifade ettikleri hatta okullarında ders araç gereçlerinin olmadığını veya olan ders araç gereçlerinin ise kullanılamaz hâlde olduğunu belirttikleri görülmüştür. Türkiye’de yeni öğretim programları ile ilgili yapılan araştırmalarda da yapı, araç, malzeme ve materyal eksikliği nedeniyle programların uygulanmasında önemli aksaklıkların yaşandığına dair öğretmen görüşleri bulunmaktadır (Akça, 2007; Akkaya, 2008; Duru ve Korkmaz, 2010; Kalender, 2006; Karacaoğlu ve Acar, 2007; Meşin, 2008; Peker ve Halat, 2008; Sağlık, 2007; Şahin, 2010). Öğretmen adaylarının belirttikleri bir diğer önemli sorun da kalabalık sınıflardır. Türkiye’de okul sayısının yetersiz olması mevcut okulların ve bu okullardaki sınıfların kalabalık olmasına neden olmaktadır. Kalabalık sınıflar ise eğitimin niteliği ile ilgili yeni sorunları beraberinde getirmektedir (Öğülmüş ve Özdemir, 1995). Özellikle sınıf yönetimi bağlamında yeni göreve başlayan öğretmenlerin karşılaşmaları olası sorunların başında kalabalık sınıflar gelmektedir (Seferoğlu, 2001). Gökçe (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da öğretmenlerin en çok kalabalık sınıflarda öğretim yapmada zorluk yaşadığı belirlenmiştir. Geçer ve Özel (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmada öğretmenlerin fen dersinin kazanımlarını kazandırma ve etkinlikleri uygulama konusunda yaşadıkları sorunların başında zaman yetersizliği, kalabalık sınıflar, malzeme eksikliği ve fiziksel ortam yetersizliği gibi sorunları sıraladıkları görülmüştür. Gelbal ve Kelecioğlu (2007) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenlerin kalabalık sınıflarda ölçme yaparken sorun yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının çalışma ortamındaki kişilerarası ilişkilere yönelik belirttiği sorunlar “meslektaşlarla yaşanan sorunlar” ve “okul yönetimi ile yaşanan sorunlar” olmak üzere iki ana tema altında toplanmıştır. “Meslektaşlarla yaşanan sorunlar” kapsamında işbirliği eksikliği, öğretmenlerin birbirlerine karşı olan önyargıları, siyasi görüş farklılıkları ve stajyer öğretmenlere ek görevlerin verilmesi alt temaları belirlenmiştir. “Okul yönetimi ile yaşanan sorunlar”a ilişkin ise siyasi görüş farklılığı ve mevzuatın uygulanışına yönelik sorunlar yaşanabileceği belirlenmiştir. Yeni göreve başlayacak olan öğretmen adayları meslektaşlarının ve okul yöneticilerinin desteğine ve yönlendirmelerine gereksinim duymaktadırlar. Ancak öğretmen adayları bu konuda destek bulamayacaklarını düşünerek sorun yaşayabileceklerini belirtmektedirler. Alan yazında yapılan çalışmalarda da meslektaşlarla bilgi paylaşımında eksiklik, rekabet, öğretmenler odasında gruplaşma ve tükenmişlik gibi sorunlar dile getirilirken (Seferoğlu, 2001; Çermik, 2003; Zembat, 2012) okul yöneticileri ve denetçileri ile de iletişim ve mesleki rehberlik ve destek almada sorunlar yaşandığı görülmektedir (Dağlı, 1998; Weiss, 1999; Yalın, 2001; Dağdeviren, 2009; Gökçe, 2010; Skaalvik ve Skaalvik, 2011; Gökçe, 2013).

Öğretmen adaylarının çoğunluğu sürdürülen pedagojik formasyon programının mesleğe başladıklarında karşılaşılabileceklerini düşündükleri sorunların çözümüne yönelik katkı sağlayacağı görüşünde değildirler. Özellikle bir öğretim yılını kapsayan programın bir döneminin uzaktan eğitim yoluyla verilmesinin derslerin etkili biçimde öğrenilmesini olumsuz yönde etkilediği görüşü çoğunluk tarafından paylaşılmaktadır. Yine uygulamaya dönük bilgilerin verilmemesi, öğretim programının yetersiz olması ve eğitimin kısa sürede verilmesi gibi programın olumsuz yönlerinden de söz edilmiştir. Öte yandan, programın öğretim becerilerinin edinilmesi, öğrenciler ile sağlıklı iletişimin kurulması ve problem çözme becerisinin edinilmesi boyutlarında katkı sağlayacağını düşünen öğrenciler de bulunmaktadır. Dalgıç, Doyran ve Vatanartıran (2012) tarafından Bahçeşehir Üniversitesi’nde pedagojik formasyon sertifika programına devam eden öğretmen adayları ile gerçekleştirilen araştırmada da katılımcılar genelde programın önemini ve faydasını belirtmekle birlikte, derslerden, derslerin işleniş yöntemlerinden, programın süresinden ve öğretim elemanlarından kaynaklanan problemlerin var olduğunu vurgulamışlardır. Özellikle programın süresi, teorik içerik, uygulama eksikliği ve öğretim yöntemleri öne çıkan temalar olmuştur. Program süresi ile ilgili olarak katılımcıların tamamı program süresinin bir sene olmasının yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Pedagojik Formasyon Programının içeriği bağlamında katılımcıların tamamı programın teori ağırlıklı olduğunu ve ders içeriklerinin teorik bilgilerle sınırlı kaldığını belirtmişlerdir. Dündar ve Karaca (2013) tarafından gerçekleştirilen, Ankara Üniversitesi

Sürekli Eğitim Merkezi pedagojik formasyon programına devam eden öğretmen adaylarının bu program ile ilgili metaforlarını belirlemeyi amaçlayan çalışmalarında da pedagojik formasyon programı bir zorunluluk olarak formasyon, karanlık bir yol olarak formasyon ve işkence aracı olarak formasyon gibi olumsuz metaforlarla tanımlayan öğretmen adaylarının çoğunlukta olduğu görülmüştür. Yine alan yazında yapılan diğer araştırmalarda da formasyon eğitiminde verilen derslerin niteliğinin iyi olmadığı, derslerin uygulama olanaklarının az olduğu ve öğrencilerin bu programa bir zorunluluk olarak devam ettikleri bulgularına ulaşılmıştır (Dündar ve Karaca, 2013; Hoşgörür ve Dündar, 2003; Yüksel, 2010).

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak öğretmenlik meslek bilgisine yönelik sorunlar ile öğrencilerle iletişim sorunlarının çözümü için pedagojik formasyon programının süresinin uzatılması ve bu süre içerisinde uygulamaya yönelik derslerin sürelerinin ve sayısının artırılması önerilebilir. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının belirtmiş oldukları sorunlardan yola çıkılarak örnek olaya dayalı ders programları hazırlanabilir ve bu dersler zorunlu ya da seçmeli dersler olarak programlara dâhil edilebilir. Sosyo kültürel sorunların çözümü için öğretmen adaylarının atanabilecekleri yerlere ilişkin farkındalıklarını arttırmaya yönelik bilgilendirmeler yapılabilir. Fiziksel sorunların çözümü için özellikle okulların ve dersliklerin fiziksel donanım sorunlarını çözebilmek amacıyla öğrencilerin kimlerle işbirliği yapabileceği, öğretim materyallerinin eksik ya da hiç olmaması durumunda kendi olanakları ile tasarlayabilecekleri basit öğretim materyalleri konusunda bilgilendirilmeleri sağlanabilir. Alanyazında gerçekleştirilen araştırmaların birçoğu, görevde olan farklı branşlardaki öğretmenler ile gerçekleştirilmiş araştırmalardır. Bu bağlamda, lisans öğrenimine devam etmekte olan öğretmen adayları ile de “öğretmenlik mesleğine ilişkin sorunları” belirlemeye dönük nitel ve nicel araştırmaların gerçekleştirilmesi alana önemli katkı sağlayabilecektir. Ayrıca, araştırmada öğretmen adaylarının belirtmiş oldukları sorunlar tek tek derinlemesine ele alınarak bu sorunların çözümü için öğretmen eğitimi programlarında yapılması gereken değişiklikler ya da güncellemelere ilişkin araştırmaların da yapılabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

Akça, S. (2007). *İlköğretim 5. sınıf 2005 matematik programının öğretmen, yönetici ve ilköğretim müfettişleri görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi (Afyonkarahisar ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

- Akkaya, A. O. (2008). *6. sınıf matematik ders öğretim programının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Akyüz Y. (2008). Türk eğitim tarihinde çağdaş anlamda “öğretmenin saygınlığı” kavramına bir bakış. *Ankara İl Milli Eğitim Dergisi*, 9(55), 16-23.
- Altinkurt, Y., Yılmaz, K. ve Erol, E. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48-62
- Atmaca, F. (2004) *Sınıf öğretmenlerinin motivasyon durumlarının incelenmesi (Ağrı ili örneği)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Aydın R. (2009). Türkiye’de öğretmen sorunları açısından milli eğitim şûralarının değerlendirilmesi (1980–2000). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42(2), 199-237.
- Bilir, A. (2011). Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin tarihsel evrimi ve istihdam politikaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(2), 223-246.
- Boyras A. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan aday öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunları (Kırıkkale ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bunchanan, J. (2010). May I be excused? Why teachers leave the profession, *Asia Pacific Journal of Education*, 30 (2010), 199–211
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. NY, Routledge.
- Çelikten M., Şanal M. ve Yeni Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237
- Çermik, A. (2003). *Sınıf öğretmenlerinin insan ilişkileri sorunları ve bu sorunların performans üzerindeki etkileri (Denizli örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Dağdeviren, İ. (2009). *Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

- Dağlı, A. (27-28 Ekim 1998). İlköğretim Denetmenlerinin Algılarına Göre İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri. *Eğitimde Yansımalar Konferansı*, Ankara.
- Dalgıç, G., Doyran, T. ve Vatanarttıran, S. (2012). Ücretli öğretmenlerin, katıldıkları pedagojik formasyon programına ilişkin deneyimleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11, 39-54.
- Demir, M. K., Arı, E. (2013). Öğretmen sorunları- Çanakkale ili örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 107-126
- Duran, E., Sezgin, F. ve Çoban, O. (2011). Aday sınıf öğretmenlerinin uyum ve sosyalleşme sürecinin incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 465-478.
- Duru, A. ve Korkmaz, H. (2010). Öğretmenlerin yeni matematik programı hakkındaki görüşleri ve program değişim sürecinde karşılaşılan zorluklar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 67-81.
- Dündar, H. ve Karaca, E. T. (2013). Formasyon öğrencilerinin 'pedagojik formasyon programına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 19-34
- Elinor, M. (1990). Preparing rural teachers through the foxfire approach. *Hands On*, n.35-36, p.112, *Journal Articles; Reports and Descriptive*. (ERIC: EJ418904).
- Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 427-438
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul, Epsilon Yayınları.
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1(1), 48-61.
- Fontana, A. ve Prokos, A. H. (2007). *The interview from formal to postmodern*. California, Left Coast Press.
- Geçer, A. ve Özel, R. (2012). İlköğretim Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Öğretme – Öğrenme sürecinde yaşadıkları sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (3), 2237-2261.
- Gedikoğlu T. (2005) Avrupa birliği süresinde Türk eğitim sistemi: sorunlar ve çözüm önerileri,.*Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66-80

- Gelbal, S., Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Gökçe, A.T. (2010). Alternately certified elementary school teachers in Turkey. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2, 1064–1074. 01.02.2015 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042810001904> adresinden edinilmiştir.
- Gökçe, A. T. (2013). Sınıf öğretmenlerinin adaylık dönemlerinde yaşadıkları mesleki sorunlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2013), 137-156.
- Hoşgörür, V. ve Dündar, H.(2003). İnsan kaynağını geliştirme bakımından pedagojik formasyon kurslarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 159. 31.12.2014 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/159/hosgorur-dundar.htm adresinden edinilmiştir.
- Kalender, A. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacı yaklaşım temelli yeni matematik programının uygulanması sürecinde karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Karacaoğlu, Ö. C.; Acar, E. (2007). Yenilenen programların uygulanmasında öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar. *Yüzüncüyıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, VII (1), 45-58.
- Kartal, T. ve Afacan, Ö. (2012). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 76 - 96
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1), 1-13.
- Kuzey, M. (2002). *Sınıf öğretmenlerinin bazı sorunları ve bazı çözüm önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Korkmaz, S. (1999). *Göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe uyum sorunları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Korkmaz,İ., Saban, A. ve Akbaşı, S. (2004). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları zorluklar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38, 266-277.

- Küçükahmet, L. (1999). İdeal bir öğretmen nasıl davranır?. L. Küçükahmet (Ed.) *Öğretmenlik mesleğine giriş*. (ss. 15-20). İstanbul, Alkım Yayınevi
- Meşin, D. (2008). *Yenilenen altıncı sınıf matematik öğretim programının uygulanması sürecinde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Miles, M. ve Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis*. USA, Sage Publications.
- Ocak, G., Gündüz, M., Özdemir M.A. ve Kaya Ü. (28-30 Eylül 2005). Öğretmenlerde sosyal statü sorunları, *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Okçabol R. (6-9 Temmuz 2004) Öğrenci, öğretmen, öğretmen adayı ve öğretim elemanı gözüyle öğretmen yetiştirme, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya, 25.01.2015 tarihinde <http://www.pegema.net/dosya/dokuman/360.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Okçabol, R. ve diğerleri. (2003). *Öğretmen Yetiştirme Araştırması*. Ankara, Eğitim Sen Yayınları- Araştırma İnceleme
- Öğülmüş, S., Özdemir, S. (1995). Sınıf ve okul büyüklüğünün öğrenciler üzerindeki etkisi, *Eğitim Yönetimi*,2, 261-271.
- Özbek, R., Kahyaoğlu M. ve Özgen N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 221-232.
- Özkan, H. H. (2012). Öğretmenlik formasyon programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi (SDÜ örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(2), 29-48.
- Öztürk, C. (2010). 21.yüzyılın eşiğinde Türkiye’de öğretmen yetiştirme, Oğuz, O.(Ed) vd. *21.yüzyılda eğitim ve Türk eğitim sistemi* (ss. 179-224), Ankara: Pegem Akademi
- Özpinar, M. (2008). *Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları (Aydın ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Özpinar, M.; Sarpkaya R. (2010). Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 17-29.

- Peker, M. ve Halat, E. (2008). İlköğretim I. kademe matematik programının eğitim durumları boyutunun öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 209-225.
- Polat, S. (2013). Pedagojik Formasyon Sertifika Programı ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *e-International Journal of Educational Research*, 4(2),. 48-60
- Robson, C. (2002). Real world research. Oxford, Blackwell Publishing.
- Sağlam, M. (2007). Ortaöğretim öğretmenlerinin eğitimi. M. Sağlam(Ed.) *Türk eğitim tarihi*. (ss. 179-202). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sağlam, M. ve Çiçek Sağlam, A. (2005). Öğretmenlik Mesleğinin Maddi Yönüne İlişkin Genel Bir Değerlendirme, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 317-328.
- Sağlık, N. (2007). *Pilot uygulamaları yürütülen ilköğretim matematik programına yönelik etkinliklerin bazı geometri konularının öğretimi üzerindeki etkileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Seferoğlu, S. S. (2001) Sınıf öğretmenlerinin kendi mesleki gelişimleriyle ilgili görüşleri, beklentileri ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 149, 12–18.
- Shann, M. (1998). Professional commitment and satisfaction among teachers in urban middle schools, *The Journal of Educational Research*, 92, 67-73.
- Skaalvik, E. M. ve Skaalvik, S. (2011). Teacher job satisfaction and motivation to leave the teaching profession: Relations with school context, feeling of belonging, and emotional exhaustion, *Teaching and Teacher Education*, 27, 1029-1038.
- Stern, J. D. (1994). The condition of education in rural school, *Office of Educational Research and Improvement*. (ERIC: ED371935).
- Sünbül, A. M. (2003). Bir meslek olarak öğretmenlik. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Ed.) *Öğretmenlik mesleğine giriş*.(ss. 243-277). Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Şahin, A. (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 239-259.

- Şahin, İ. (2010). Curriculum assessment: Constructivist primary mathematics curriculum in Turkey. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 8(1), 51-72.
- Şen, H. Ş. ve Erişen, Y. (2002). Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretim elemanlarının etkili öğretmenlik özellikleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 99-116.
- Tekışık, H. H. (1986). Türkiye’de öğretmenlik mesleği ve sorunları, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 11(116), 1-9.
- Uslu, M. (2013). Pedagojik formasyon öğrencilerinin kişilik özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 233–245.
- Wengraf, T. (2006). Qualitative research interview. London, Sage Publications.
- Yalın, M. (2001). *İlköğretim birinci kademe öğretmenlerinin problemleri ve çözüm önerileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yalın, M. (2002). İlköğretim birinci kademe öğretmenlerinin problemleri ve çözüm önerileri, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 135-140.
- Yapıcı, M. ve Yapıcı, Ş. (2003). İlköğretim öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar, *Üniversite ve Toplum, Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 3(3), 25.01.2015 tarihinde <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=142> adresinden edinilmiştir.
- Yazıcı, H. (2009) Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumları: kuramsal bir bakış, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 33-46
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (2005) Öğretmenlik nasıl bir meslektir?, A. M. Sünbül (Ed.) *Öğretmen dünyası* (ss: 7-22), Ankara, Mikro Yayıncılık.
- YÖK. (1998). *Cumhuriyet döneminde öğretmen yetiştirmenin tarihi gelişimi” eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi ile ilgili rapor*. Ankara.
- YÖK (2015). Pedagojik formasyon sertifika programına ilişkin usul ve esaslar. 28.12.2014 tarihinde http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik//journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfY/Rx/10279/7052802. adresinden edinilmiştir.

Yüksel, S. (13-15 Mayıs 2010). Fen- edebiyat fakültesi öğretim üyelerinin öğretmen yetiştirme sistemine ilişkin düşünceleri (Uludağ Üniversitesi fen- edebiyat fakültesi örneği). *I. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi ve Eğitim Programları ve Öğretim Derneği, Balıkesir-Ayvalık/Türkiye.

Weiss, E. M. (1999). Perceived workplace conditions and first-year teachers' morale, career choice commitment, and planned retention: a secondary analysis, *Teaching and Teacher Education*, 15 (1999), 861–879

Zembat, R. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticisi, meslektaşları ve aileler bağlamında algıladıkları çatışma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 203-215.

EXTENDED ABSTRACT

Although teacher candidates are prepared theoretically to teaching profession in education faculties, they encounter different problems when they first started to professional life. When researches are examined it can be seen that most of the teachers have difficulty in classroom management, communication with school management, inspectors and colleagues, effective instruction and obtaining necessary course materials. In addition, limited social opportunities offered to teachers, parent and community pressure on teachers, under-appreciation of teacher efforts by parents and society and dignity of the teaching profession in society are also other problems faced by teacher. These mentioned findings belong to researches which are carried out with employed teachers. In contrast, there is any research to determine their awareness about problems in their professional lives with pedagogical formation program students who are prepared to be a teacher with very short program. However, gaining awareness about problems in professional life while a student is important to prevent potential problems or makes easier to solve them. In this context, this study aims to identify the problems that pedagogical formation program students will encounter with their professional lives and to question the contribution of the training they receive in the pedagogical program to the solution of these problems. Data of the study were collected in 2014-2015 Academic Year Fall Term with 12 volunteer Anadolu University Pedagogical Formation Program students through semi-structured interviews. Descriptive analysis of the data was carried out by two researchers separately via NVivo 9.0 Qualitative Data Analysis Program. As a result of the process main and subthemes were composed according to data gathered. Then researchers come together in order to reach an agreement on themes. They achieve 73% agreement by using

$\text{consensus}/(\text{consensus} + \text{dissensus}) * 100$ formula. This ratio is considered as reliable since it is over 70% for the research. According to findings students thought that they could have problem to provide classroom management and communicate with students effectively. In addition, lack of instructional materials and cooperation through colleagues, also differences of life style where they start to work and different political views among school management and teachers could cause problems. The majority of the students said that program does not have enough contribution at the point of solving these problems as expected because of the ineffective distance education part of it. Besides, students dwell on lack of application-oriented instruction and duration of the program. On the other hand, some of the students thought that program would help them in their professional life since they get basic professional teaching knowledge.